



Maksuttoman ehkäisyn alle 25-vuotiaille jatkumisesta v. 2024 Pohjanmaan hyvinvointialueella

Aluehallitus 19.06.2023 § 190
786/06.00.00/2023

Valmistelija Sjöström Pia-Maria

Lisätietoja: puhelinnumero: 040 184 1597, etunimi.sukunimi@ovph.fi

Pohjanmaan hyvinvointialue on ollut mukana valtionrahoitteisessa Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus –hankkeessa vuoden 2023 aikana. Hanke on sisältänyt maksuttoman ehkäisyn kokeilun alle 25-vuotiaille-projektin. Kokeilun tavoitteena on ehkäisypalvelujen yhdenmukaisuus, tasavertaisuus, saavutettavuus ja potilasturvallisuus. Tarkoituksena on järjestää kattavat ehkäisypalvelut, jotka sisältävät seksuaaliterveyttä edistävän neuvonnan sekä seksitautien ja ei-toivottujen raskauksien ehkäisyn.

Pohjanmaan hyvinvointialueen osassa kuntia nuorille on tarjottu aikaisemmin ilmaisia ehkäisyvälineitä paikallisten päätösten perusteella. Maksuttoman ehkäisyn kokeilussa kaikilla alle 25-vuotiailla sukupuolesta riippumatta, toiselta paikkakunnalta tai toisesta maasta tulevilla opiskelijoilla sekä pakolaisilla, on saatavilla kaikki ehkäisyvälineet. Näitä ovat kierukat, ehkäisyimplantaatit, laastarit, renkaat, e-pillerit, minipillerit, kondomit ja suuseksisuojat. Projektin myötä on yhtenäistetty ehkäisypalveluiden prosessit ja alle 25-vuotiaille on tuotu yhdenmukaiset, tasavertaiset, saavutettavat ja potilasturvalliset ehkäisymenetelmät sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyttä tukeva ohjaus ja neuvonta.

Valtakunnallisesti, ja myös Pohjanmaalla, seksitautien määrät nousevat ja suurin osa tartunnoista todetaan 15–29-vuotiailla. Samaan aikaan kondomin käyttö on epäsäännöllistä ja nuorten, erityisesti poikien, tiedot seksuaali- ja lisääntymisterveydestä on todettu heikoiksi. Hoitamattomat seksitaudit voivat aiheuttaa lapsettomuutta, sekä jalkitautena erilaisia tulehduksia joka johtaa palvelutarpeen kasvuun myöhemmin. Helposti saatavilla olevat maksuttomat ehkäisyvälineet, sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyttä edistävä ohjaus ja neuvonta ehkäisevät nuoren seksuaali- ja lisääntymisterveyteen ja mielenterveyteen pitkäaikaisesti vaikuttavia negatiivisia asioita. Ne vahvistavat laajasti yhdenvertaisuutta ja nuoren oikeutta päättää omasta kehostaan ja ovat panostus ehkäiseviin palveluihin. Pohjanmaan hyvinvointialueella on koulutettuja seksuaaliterapeutteja ja seksuaalineuvojia, joiden ammattitaitoa hyödynnetään seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistämiseksi.

Suomessa 15–24-vuotiaiden raskaudet ja erityisesti 15–19-vuotiaiden raskaudenkeskeytykset ovat vähentyneet sen jälkeen, kun ehkäisytabletti tuli markkinoille. Uusintakeskeytyksiä on kuitenkin yli 30 prosentilla nuorista, eivätkä raskauden ja seksitautien ehkäisy ole olleet yhdenvertaisesti nuorten saatavilla. Eniten raskaudenkeskeytyksiä tehdään tällä hetkellä 20–24-vuotiaiden ikäryhmässä. Maksuttoman ehkäisyn tarjoaminen on tutkitusti yhteydessä teini-ikäisten matalampiin synnytys- ja raskaudenkeskeytyslukuihin. Teiniraskauksien ehkäisy on tärkeää, koska ei-toivottu raskaus on nuoren elämässä usein osa isompaa ongelmakenttää, jonka vaikutukset ovat pitkäaikaisia Valtakunnallisesti vuonna 2021 alle 25-vuotiaista raskaudenkeskeytyksen tehneistä 40 % ei käyttänyt luotettavaa ehkäisymenetelmää ennen raskautta.

Maksuttoman ehkäisyn kokeilu päättyi vuoden 2023 lopussa. Ehkäisyvalmisteiden kustannusarvio olisi Pohjanmaan hyvinvointialueelle jatkossa noin 170 000 euroa vuodessa, josta lisäkustannus, huomioiden jo budjetoitu maksuton ehkäisy, olisi n. 120 000 euroa. Kustannusarvio käsittää kaikki ehkäisymenetelmät ja on huomioitu hyvinvointialueen tulevaisuus- ja sopeuttamisohjelmassa ennaltaehkäisevänä painopisteenä.



Sektorijohtaja, lapset, nuoret ja perheet Sjöström Pia-Maria

ehdottaa, että hallitus päättää, että maksuttomat ehkäisypalvelut, tarjotaan kaikille alle 25-vuotiaille Pohjanmaan hyvinvointialueella alkaen 1.1.2024. Maksuton ehkäisy käsittää seksuaaliterveyttä edistävän neuvonnan sekä seksitautien ja ei-toivottujen raskauksien ehkäisyvälineet.

Päätös:

Ehdotus hyväksyttiin.

Jakelu